

การศึกษาแนวทางการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกของจังหวัดขอนแก่น

สุชาดา คันธารส^{1*} จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง² และ อภิศักดิ์ สินธุ์ภัก³

A STUDY OF GRAPHIC DESIGN ON PRODUCT AS A CULTURAL IDENTITY FOR PACKAGES
DEVELOPMENT OF NAM-PRIK KHONKAEN PROVINCE

Suchada Kuntaros^{1*} Chaturong Lauhapensang² and Apisak Sinthuphak³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

^{2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

¹ Master of Science in Industrial Education, Industrial Design Technology, Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

^{2,3} Assistant Professor Dr., Industrial Design Technology, Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

* Corresponding author E-mail address: jenny_platong@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกของจังหวัดขอนแก่นแล้วประเมินผลคุณลักษณะความคิดเห็นความเหมาะสมจากผู้บริโภค ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) จากการลงพื้นที่ศึกษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น นำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบเลขศิลป์ด้าน โทนสี ภาพประกอบ ลวดลาย และตัวอักษร ได้แนวทางการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ 3 แนวทาง ได้แก่ 1. จากขั้นตอนการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมเอกลักษณ์จังหวัดขอนแก่น 2. จากขั้นตอนการศึกษารูปแบบลวดลายผ้าไหมเอกลักษณ์อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น 3. จากขั้นตอนการผสมผสานความโดดเด่นของเอกลักษณ์จังหวัดขอนแก่น โดยแนวทางที่ 3 เป็นรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์จากการรวมกันของแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 โดยพิจารณาจากความโดดเด่นของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม, ความสอดคล้องในบริบท และสัดส่วนตามหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ผลการปฏิบัติการออกแบบได้ต้นแบบบรรจุภัณฑ์น้ำพริกจากแนวทางที่ 3 เมื่อนำไปประเมินคุณลักษณะความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมาย พบว่า บรรจุภัณฑ์ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์มีคุณค่าเหมาะสมกับการเป็นของฝากที่มีชื่อเสียงประจำจังหวัด อยู่ในระดับ เหมาะสมมาก ($X=4.17$) และผลการประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ พบว่า บรรจุภัณฑ์สามารถสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด ($X=4.40$)

คำสำคัญ : การออกแบบเลขศิลป์ บรรจุภัณฑ์น้ำพริก เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ABSTRACT

The objectives of this thesis is to study and practice by guiding a graphic design on Thai paste package that represent Khon Kaen's identity culture and then evaluate a feature of customer's opinion. Using mixed Methodology, study and analyzed documents and field studied were used in this study, Data collected from several cultural identities of Khon Kaen including : Colortone ,Illustrator, Typography, Decorative or ornament to design guidelines for the packages graphic design into 3 idea perspectives development, 1.The design guideline from Hoppatamb Mural painting style, 2.The design guideline from Chohnabot silk style, 3.The design guideline from Characterized being mixed up. As a result the third approach is a model that has been selected and developed as evaluated from target group, represent Khon Kaen's identity culture graphic design and package design structure, which scheme completely appropriated (X=4.17) and evaluation of expert design, as completely appropriated.(X=4.20)

Keyword : Graphic Design, Packaging of Nam-Prik, Cultural identity

บทนำ

การมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ชวนให้ชาวต่างชาติ และนักลงทุนในนานาประเทศทั่วโลก ให้ความสนใจ เป็นเหมือนข้อได้เปรียบในการที่ประเทศไทย จะได้นำเอาความเป็นเอกลักษณ์เหล่านี้ มาสร้างสรรค์เป็นเสมือนจุดขาย เพราะความเชื่อว่าสินค้าและบริการทุกชนิดสามารถถูกทดแทนได้ในราคาที่ต่ำลงทุกวัน หากไม่สามารถสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการได้ คุณค่าความเป็นเอเชีย และความเป็นไทย ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ วัฒนธรรม ทักษะคน ประเพณี เหล่านี้คือคุณค่าที่สามารถเรียนรู้และเข้าใจนำมาสู่การสร้างมูลค่า (Value creation) ให้กับผลิตภัณฑ์

จังหวัดขอนแก่นเป็นแหล่งรวมอารยธรรม ต่างๆไว้มากมาย จากการศึกษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วัฒนธรรม ทั้งที่เป็น วัฒนธรรมที่สัมผัสได้ (tangible culture) และวัฒนธรรมที่สัมผัสไม่ได้ (intangible culture) หรือที่เรียกว่า วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Nonmaterial culture) ซึ่งจากการศึกษาประเภทของวัฒนธรรม ทั้งสองนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและตำราแล้ว พบว่า วัฒนธรรมที่สัมผัสได้ (tangible culture) ด้านผลงานศิลปกรรม อันได้แก่ ภาพเขียนฝาผนังโบสถ์ หรือ รูปปั้นพระพุทธรูปในวัดต่างๆ ของจังหวัดขอนแก่น และ ลวดลายบนผ้าไหมมัดหมี่ อ.ชนบท เอกลักษณ์ของจังหวัดขอนแก่น มีความเป็นไปได้ในการศึกษามาก เพราะเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงโครงสร้างทางสัญลักษณ์ของระบบสังคม อย่างมีความชัดเจน มองเห็นและจับต้องได้ ลักษณะดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องต่อการศึกษาร่องรอยประกอบทางทัศนธาตุ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ แสดงความชัดเจน เด่นชัด ของรูปร่าง รูปทรง สี การผสมกันของเส้น ที่เป็นองค์ประกอบของงานออกแบบเลขศิลป์ วัฒนธรรมอย่างหนึ่งซึ่งอยู่คู่กับคนขอนแก่นมาช้านาน คือ การรับประทานน้ำพริก ด้วยน้ำพริกนั้นเป็นอาหารประจำของคนอีสาน และถูกวางในทุก “พาข้าว” เคียงคู่กับอาหารอื่นๆ (ประมวล พิมพ์เสน.2546) ไม่เว้นแต่ตอนทำงานพาควายไปกินหญ้า น้ำพริกถูกบรรจุใส่ห่อไปกับกระติบข้าวเหนียวเพื่อไปนั่งกินได้ร่มไม้ยามหัว ชาวบ้านอีสานมักตำน้ำพริกไปถวายพระในงานบุญต่างๆ ยามไปเดินทางต่างถิ่นหรือคิดถึงคนไกลน้ำพริกจะถูกหีบติดไม้ติดมือไปด้วยเสมอ “น้ำพริก” จึงผูกพันกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนขอนแก่นและคนอีสาน จนในปัจจุบันได้กลายมาเป็นสินค้าที่ขึ้นชื่อเป็นของฝากที่มีชื่อเสียงประจำจังหวัด และจากข้อสรุปงานความคิดเห็นผลสำรวจของ

ประชาชน ที่ระบุถึงการใช้สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น ในประเภทของสินค้าที่ใช้มากที่สุด ร้อยละ 48.9 คือ อาหารแปรรูปต่างๆ เช่น “น้ำพริก” (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.2550)

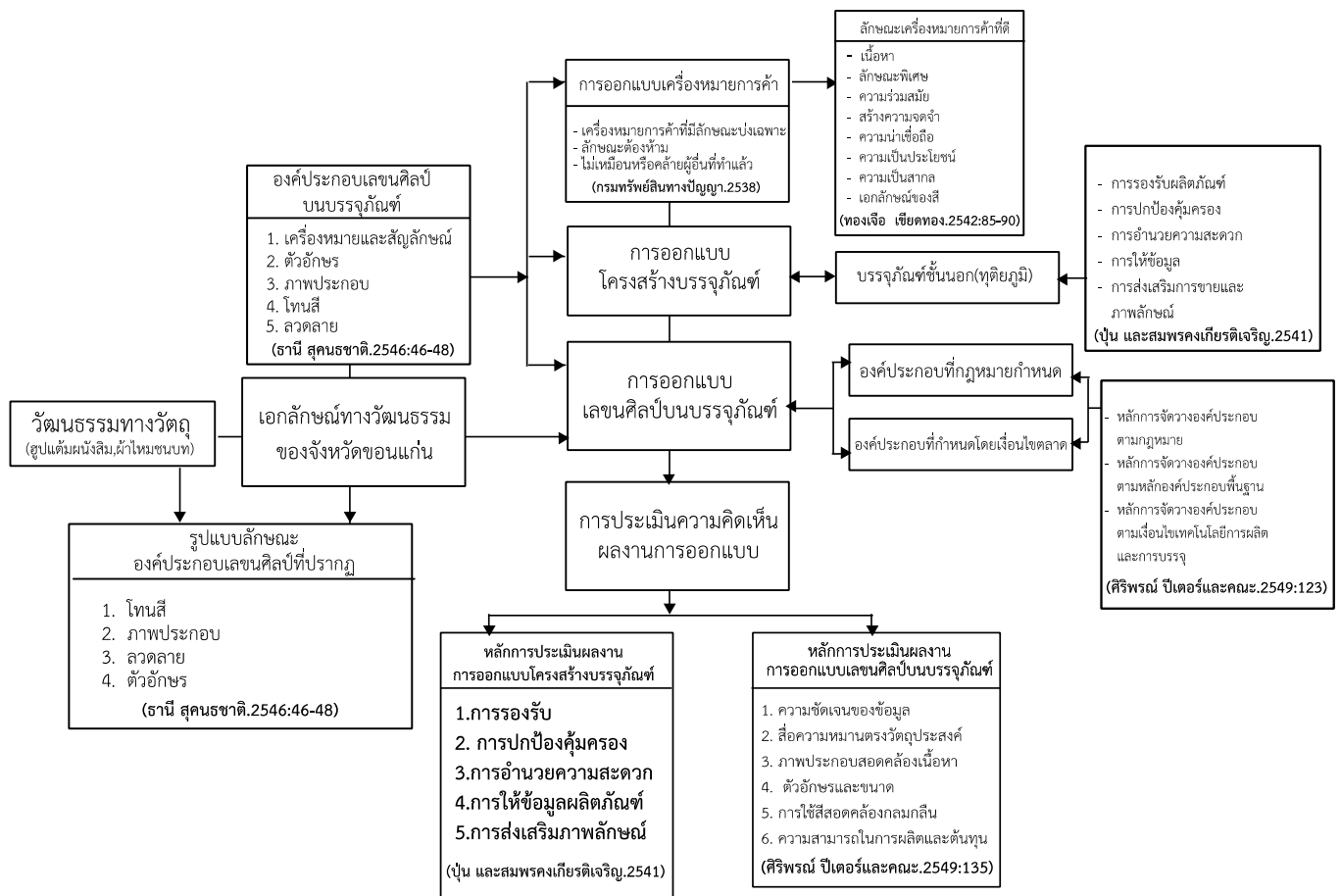
เนื่องจากผลิตภัณฑ์น้ำพริกไม่ได้เป็นสินค้าที่มีจำหน่ายอยู่แต่ในจังหวัดขอนแก่นเพียงที่เดียวในประเทศไทย เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายในทุกภาคของประเทศและเกือบทุกจังหวัด ทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับรูปแบบของผลิตภัณฑ์น้ำพริกของจังหวัดมีความโดดเด่นและแตกต่างจากผลิตภัณฑ์น้ำพริกที่มีจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงการนำเอาวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดขอนแก่น เพราะเป็นสิ่งที่ยากต่อการเลียนแบบ มีความโดดเด่น มีความเป็นเอกลักษณ์มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ ให้สินค้าประเภทน้ำพริกของจังหวัดขอนแก่น เป็นสินค้าที่มีคุณค่า น่าซื้อหามากขึ้น ช่วยเพิ่มรายได้และยอดจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการ เป็นแนวทางในการนำเลขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาพัฒนารูปแบบของสินค้าประเภทน้ำพริกและสินค้าประเภทอื่นๆให้มีความเป็นเอกลักษณ์เป็นของฝากที่สร้างชื่อเสียงให้จังหวัดขอนแก่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อประยุกต์ใช้แนวทางการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อประเมินผลความคิดเห็นการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เริ่มจากการศึกษารูปแบบและลักษณะของเลขศิลป์ทางวัฒนธรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่นและนำไปประเมินผลความคิดเห็นด้านการออกแบบกับกลุ่มเป้าหมายและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์ ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบเลขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ขอนแก่น

จากการรวบรวมข้อมูลเอกสาร ตำรา และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น 2 คน และ ปราศัญชาชาวบ้านผู้ผลิตและออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น 1 คน

2. ปฏิบัติการออกแบบเครื่องหมายการค้า

ออกแบบเครื่องหมายการค้าโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์จำนวน 5 คน ประเมินผลตามลักษณะเครื่องหมายการค้าที่ดี และสามารถนำไปจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้ ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

3. ปฏิบัติออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์

ออกแบบร่างโครงสร้างบรรจุภัณฑ์น้ำพริกโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ประเมินผลและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ แล้วนำไปพัฒนาเป็นต้นแบบ

4. ปฏิบัติการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์

ออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกให้สอดคล้องกับโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์จำนวน 5 คน ประเมินผลและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญนำไปผลิตต้นแบบ

5. ประเมินผลความคิดเห็นการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์

ผู้วิจัยนำต้นแบบบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่พัฒนาผลงานการออกแบบไปประเมินผลความคิดเห็นผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายในร้านจำหน่ายน้ำพริกตัวแทนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 60 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ซึ่งรวมระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากการลงพื้นที่ศึกษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ พื้นที่การศึกษาสุปแต่มฝางสังข์ 4 วัด ประกอบไปด้วย สุปแต่มฝางสังข์วัดไชยศรี ต.สาวะถี.เมือง จ.ขอนแก่น สุปแต่มฝางสังข์วัดมณีวิทยาราม ต.บ้านลาน อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น สุปแต่มฝางสังข์วัดสวนวาริพัฒนาราม ต.หัวหนอง อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น สุปแต่มฝางสังข์วัดสระบัวแก้ว ต.หนองเม็ก อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น พื้นที่การศึกษาผ้าไหมมัดหมี่ อ.ชนบท จ.ขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) สรุปผลการศึกษาใช้การบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์รูปแบบเลขศิลป์จังหวัดขอนแก่นที่ปรากฏ เพื่อแนวทางการนำเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไปประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์

ทำการสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้ประกอบการน้ำพริกซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของจังหวัดขอนแก่น จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยพิจารณาแล้วเป็นผู้ประกอบการที่ยินดีในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ นำผลการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ เครื่องหมายการค้า และรูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์แล้วนำไปประเมินความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์และตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ 5 ท่าน เพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนาผลงานการออกแบบมาสร้างเป็นต้นแบบบรรจุภัณฑ์

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative methods) ในการเก็บข้อมูลและการวัดตัวแปรเป็นระดับความคิดเห็นด้านการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผู้บริโภคจากการสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) ผู้บริโภคน้ำพริกในร้านจำหน่ายน้ำพริกตัวแทนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 60 คน เพื่อนำข้อมูลมาสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารูปแบบเลขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ขอนแก่น

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ ประธานหลักสูตรสาขาวิชาวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงแนวทางการศึกษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น เพื่อการประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเลขศิลป์ พบว่า การศึกษา“เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม” หรือ ลักษณะแสดงโครงสร้างทางสัญลักษณ์ของระบบสังคม ควรเริ่มต้นจากการจำแนกประเภทวัฒนธรรมที่ต้องการศึกษา ทศนะของผู้เชี่ยวชาญยังชี้แนะแนวทางการศึกษาเอกลักษณ์ของสิ่งใดก็ตาม มีอยู่สองอย่างซึ่งเป็นหลักในการศึกษา คือการศึกษาถึงลักษณะที่เป็น “ตัวตน” ของสิ่งนั้นที่แสดงออกมา และผลสะท้อนจากสิ่งที่ “คนอื่นมอง” ตัวตนของสิ่งๆนั้น ว่าเป็นอย่างไร และเมื่อวัฒนธรรมมีความหลากหลายและแตกต่าง ในการนำไปประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะโดยการมองเงื่อนไขของการนำไปใช้ แล้วพิจารณาความเหมาะสมถึงความสอดคล้องของการนำไปใช้กับบรรจุภัณฑ์นั้นๆ การแยกศึกษาองค์ประกอบเลขศิลป์ทางวัฒนธรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในงานออกแบบจะช่วยให้นักออกแบบมีทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้นในการพิจารณาเอาส่วนที่มีความเหมาะสมที่สุดไปประกอบการใช้ให้ตรงกับเงื่อนไขของการจัดวางบนบรรจุภัณฑ์นั้นๆ

พื้นที่ศึกษาสุปแต่มฝางสังข์เอกลักษณ์จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม จังหวัดขอนแก่น 2 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชอบ ดีสวนโคก นักวิชาการและผู้ผลิตตำรายาพื้นบ้านของจังหวัดขอนแก่น และรองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ ประธานหลักสูตรสาขาวิชาวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและจากการลงพื้นที่ในการถ่ายภาพ บ้านทีก และการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและตำราได้ผลการศึกษาดังนี้

ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบเลขศิลป์ด้าน “ภาพประกอบ” ทักษะของผู้เชี่ยวชาญมองว่า ภาพเขียนรูปแต้มเป็นศิลปะที่มีรสชาติที่แปลกเป็นศิลปะบริสุทธิ์ที่สื่อนิพพานหนึ่งว่าอาจมีช่างหลายๆคนในการเขียนภาพผนังสิม ซึ่งแต่ละคนอยากเขียนภาพอะไรก็จะเขียนลงไป จึงมีความสนุกสนาน เหมือนมีการเคลื่อนไหว ดูเรียบง่าย เหมือนการเขียนภาพการ์ตูน ลักษณะการเขียนภาพอาจมองเหมือนการเขียนภาพอิมเพรสชันนิสม์เป็นการใช้สีเส้นและองค์ประกอบทางทัศนธาตุที่น้อย แต่ต้องสื่อสารให้เกิดความเข้าใจได้ตรงกับความต้องการของผู้เขียนภาพ ลักษณะนี้เป็นแบบแผนงานออกแบบเลขศิลป์เรียกว่า “Minimal art” ที่เน้นโครงสร้างทางปรัชญา “น้อยแต่มาก” Less is more” ดังนั้นภาพที่ปรากฏจึงเป็นลักษณะของภาพประกอบที่ช่างแต้มมีการดัดทอน (Distortion) รูปร่างรูปทรงให้เหมาะสมจากการได้พบได้เห็นสิ่งที่อยู่รอบๆตัว และจินตนาการ ถ่ายทอดตามความเข้าใจของตนเอง ซึ่งมีคุณค่าเปรียบเสมือนการที่เข้าใจพูดสั้นๆได้ใจความ เพียงต้องการเขียนให้รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร ที่เรียกว่า “Readable” การเขียนตัวละครที่เหมือนไม่มีกระดูก ไม่เน้นเรื่องสัดส่วนที่ถูกต้องตามหลักกายวิภาค แสดงผลที่ออกมาจากผลของความรู้สึกที่เรียกว่า “Sensation” ล้วนๆ โดยสังเกตจากท่าทางตัวละครที่มีความเป็นธรรมชาติเหมือนลักษณะการเคลื่อนไหวที่เห็นในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป

ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบเลขศิลป์ด้าน “ลวดลาย” จากการศึกษาลวดลายที่พบในงานเขียนรูปแต้มผนังสิมเอกลักษณ์จังหวัดขอนแก่น พบว่า ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดขอนแก่นนั้น เป็นที่มาจากลวดลายฝีมือของช่างพื้นบ้านแท้ๆ ซึ่งมาจากความรู้สึกของช่างที่จินตนาการออกไปโดยไม่ยึดติดของการเขียนแต่อย่างใด ภาพลวดลายที่ออกมา จึงมีโครงสร้างที่ไม่แน่นอนเป็นไปตามความรู้สึกของช่างแต้มที่วาดในขณะนั้น ซึ่งอาจไม่ใช่เรื่องราวที่คนทั่วไปเข้าใจ โดยผู้เชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมกล่าวว่า เป็นรูปแบบของ “ลวดลายที่เป็นนามธรรม”

ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบเลขศิลป์ด้าน “โทนสี” ผู้วิจัยใช้การเทียบสีหลักในงานเขียนรูปแต้มจากสีมาตรฐานของ Swatch Library ซึ่งได้จัดกลุ่มสีต่างๆ อยู่ในโปรแกรมสร้างสร้งงานสิ่งพิมพ์ Adobe Illustrator CS3 13.0.0 ซึ่งเป็นโปรแกรมในการสร้างภาพกราฟิก ในงานออกแบบสิ่งพิมพ์โดยตั้งค่า Advance colors ในโปรแกรมเป็น CMYK mode ได้ค่าสีมาตรฐานเทียบเคียงโปรแกรมการใช้งานออกแบบสิ่งพิมพ์เป็นค่า Pantone color bridge CMYK PC ใน swatch Library mode color books ในการเปรียบเทียบค่าสีได้สีหลักของการเขียนภาพรูปแต้มฝาผนังสิมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ ได้แก่

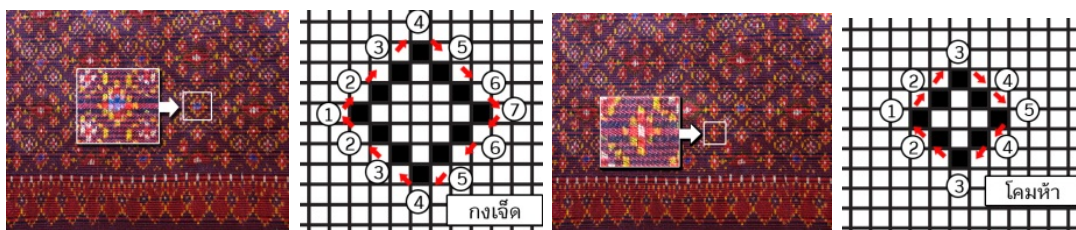
ภาพ 2 แสดงค่าสีระบบ CMYK ตามลักษณะโทนสีหลักในงานเขียนรูปแต้มฝาผนังสิมเอกลักษณ์จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบเลขศิลป์ด้าน “ตัวอักษร” พบว่า ลักษณะของตัวอักษรที่ปรากฏในงานเขียนรูปแต้มผนังสิม พบตัวอักษร ได้แก่ ตัวอักษรไทยน้อยและตัวอักษรธรรม ในการประยุกต์ใช้งานออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ จึงควรใช้ตัวอักษรไทยน้อยนำมาประยุกต์ใช้ เพราะมีความเหมาะสมมากกว่าตัวอักษรธรรม เพราะอักษรธรรมเป็นอักษรศักดิ์สิทธิ์ของคนโบราณ ซึ่งต้องระมัดระวังในการใช้มาก ตัวอักษรไทยน้อยเป็นตัวอักษรที่แบบมีหัวที่เขียนแบบอ่านยาก หากไม่มีความรู้ในการอ่านตัวอักษรโบราณ เพราะฉะนั้นในการนำมาใช้ในการเขียนเพื่อการสื่อสารข้อความบนบรรจุภัณฑ์ จึงควรมีการดัดแปลงตัวอักษรให้อ่านได้ง่ายขึ้นโดยการเปรียบเทียบกับตัวพิมพ์แบบมีหัวของตัวอักษรไทยปัจจุบัน

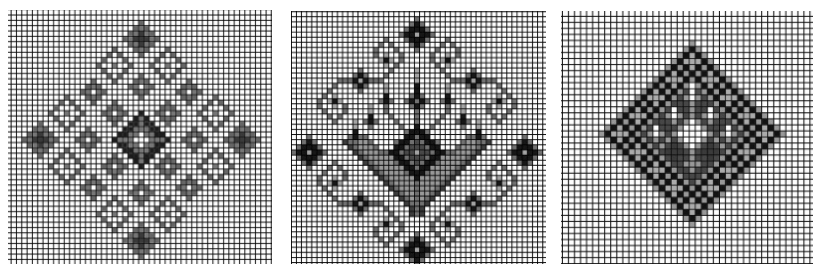
พื้นที่ศึกษาลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ เอกลักษณ์อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน คือ นายทองสุข จันทะวงศ์ ช่างทอ และผู้คิดค้นออกแบบ ลวดลายผ้าไหมเอกลักษณ์อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

การศึกษาองค์ประกอบเลขคณิตด้าน “ลวดลาย” พบว่า ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอชนบทจริง ๆ นั้น มี 3 ลวดลาย ด้วยกัน ได้แก่ ลายจีเพชร ลายขอพระเทพ และลายขันหมากเบ็ง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติและที่มาของทั้งสามลวดลาย และรูปแบบวิธีการคิดค้นลายจนได้ทำการถอดลวดลายเพื่อให้ง่ายในการนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเลขคณิตบนบรรจุภัณฑ์ด้วยการใช้ระบบกริด ซึ่งเป็นเครือข่ายของเส้นแนวดิ่งและเส้นแนวนอนช่วยในการกำกับตำแหน่งและระยะของวงหน่วยต่างๆ เช่น หน่วยกึ่งเจ็ด และหน่วยโคมห้า ที่ประกอบกันเป็นลวดลาย ได้รูปแบบจากการถอดลายผ้าไหมเอกลักษณ์อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่นด้วยการใช้ระบบกริด ดังนี้

ภาพ 3 แสดงการถอดลายในวงหน่วยต่างๆด้วยการใช้ระบบกริด ได้แก่ ลายกองเจ็ด และลายโคมห้าตามลำดับ

ภาพ 4 แสดงการถอดลายผ้าไหมเอกลักษณ์อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่นด้วยการใช้ระบบกริด ได้แก่ ลายจีเพชร ลายขอพระเทพ และลายขันหมากเบ็ง เรียงจากซ้ายไปขวา

ผลการศึกษาองค์ประกอบเลขคณิตด้าน “โทนสี” ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบหาความใกล้เคียงกับลักษณะโทนสีของผ้าไหมมัดหมี่เอกลักษณ์อำเภอชนบทจังหวัดขอนแก่น โดยการเทียบสีจากสีมาตรฐานของ Swatch Library ในโปรแกรม Adobe Illustrator CS3 13.0.0 ซึ่งเป็นโปรแกรมในการสร้างภาพกราฟิกในงานออกแบบสิ่งพิมพ์โดยได้ตั้งค่า Advance colors ในโปรแกรมเป็น CMYK mode ได้ค่าสีมาตรฐานเทียบเคียงโปรแกรมการใช้งานออกแบบสิ่งพิมพ์เป็นค่า Pantone color bridge CMYK PC ใน Swatch Library mode color books ซึ่งเป็นการระบุค่าสีพิเศษซึ่งบอกค่าสี CMYK ได้ค่าสีหลักที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเลขคณิตบนบรรจุภัณฑ์ ดังนี้

C24 M42 Y43 K69	
C14 M88 Y42 K56	
C5 M96 Y76 K21	
C55 M96 Y6 K25	
C57 M92 Y12 K56	

ภาพ 5 แสดงค่าสีระบบ CMYK ตามลักษณะโทนสีหลักของผ้าไหมมัดหมี่เอกลักษณ์อำเภอชนบทจังหวัดขอนแก่น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประยุกต์ใช้รูปแบบเลขศิลป์ในงานออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น

2.1 ผลการปฏิบัติการด้านการออกแบบเครื่องหมายการค้า

จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์น้ำพริกที่เป็นตราสินค้าซึ่งสามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำพริกในจังหวัดขอนแก่นได้ คือ “ผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาหู คุณเรียง” เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการยินดีให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ ทั้งข้อมูลด้านเอกสาร ภาพถ่าย และการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการประยุกต์จากภาพถ่ายใบหน้าคุณเรียง ซึ่งนับเป็นเจ้าของหรือต้นตำหรับน้ำพริก มาสร้างสรรค์เป็นลักษณะการเขียนภาพแบบสตูแปดม โดยใช้ลายเส้นที่ดูเรียบง่าย ดัดทอนเป็นภาพร่างที่ใช้ลายละเอียดของการเล่าเรื่องให้น้อยที่สุด เป็นลักษณะของ “เครื่องหมายการค้าแบบสัญลักษณ์ตัวแทน” และให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินโดยให้คะแนนตามคุณลักษณะความคิดเห็นความเหมาะสม จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ 3 ท่านสรุปผลข้อมูล พบว่ารูปแบบที่ A1 มีคะแนนคุณลักษณะความคิดเห็นเหมาะสมในการเป็นเครื่องหมายการค้าน้ำพริกที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่นมากที่สุด คือ 52 คะแนน

แบบที่ A1

แบบที่ A2

แบบที่ A3

แบบที่ A4

ตารางที่ 4 สรุปผลการคัดเลือกรูปแบบเครื่องหมายการค้าน้ำพริกที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น

ที่	คุณลักษณะความคิดเห็น	แบบที่ a1	แบบที่ a2	แบบที่ a3	แบบที่ a4
1	มีความหมายสื่อถึงการผลิตภัณฑ์น้ำพริกของจังหวัดขอนแก่น	6	1	4	1
2	มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับสื่อต่างๆ	4	5	4	3
3	มีความร่วมสมัย ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เมื่อการใช้งานมีระยะเวลาที่เปลี่ยนไป	6	2	4	2
4	มีความน่าเชื่อถือในคุณภาพของผลิตภัณฑ์	5	1	6	3
5	มีเอกลักษณ์ตนเองไม่ซ้ำใคร	2	3	5	3
6	มีการใช้สีที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	6	5	5	4
7	มีความเรียบง่ายสามารถจดจำได้ดี	3	2	4	3
8	มีความเป็นสากลสื่อถึงกลุ่มเป้าหมายและคนหลายกลุ่ม	5	3	5	4
9	มีระดับของความเป็นนามธรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	5	3	5	1
10	สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ง่าย เช่น หัวจดหมาย ตรายาง ฉลากหุ้มฝา เป็นต้น	5	5	4	2
11	มีความเป็นเอกภาพกลมกลืน ก่อให้เกิดความงาม	5	3	5	3
คะแนนรวม		52	32	51	29

2.2 ผลการปฏิบัติการด้านเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์และโครงสร้างบรรจุภัณฑ์

ด้านเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการออกแบบจากการนำแต่ละองค์ประกอบเลขศิลป์ที่มี “ความโดดเด่น” ของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง มาผสมผสานกัน โดยพิจารณาถึงบริบทของการนำไปใช้ในงานออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ให้มี “ความสอดคล้องเหมาะสม” ในการเป็นเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริก ที่โดยไม่มียึดติดกับรูปแบบขององค์ประกอบเลขศิลป์แต่ละองค์ประกอบมากเกินไป เพราะเป็นการตีกรอบความคิดสร้างสรรค์ใน

การออกแบบและทำให้เกิดทางเลือกในการนำมาใช้ขององค์ประกอบมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยการนำมาผสมผสานกันนั้นควรมีการใช้โดยให้มี “สัดส่วน” ของการนำมาใช้ในแต่ละแนวทางตามหลักของการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ได้แก่ แนวคิดรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน เอกลักษณ์จังหวัดขอนแก่น 4 วัด และแนวคิดรูปแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่เอกลักษณ์อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น นำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา โดยสร้างผลงานการออกแบบซึ่งผสมผสานระหว่างการใช้รูปแบบของลายเส้นจากภาพเขียนฝาผนังสิม มาสร้างเรื่องราวที่เชื่อมโยงความเป็นอดีตสู่ปัจจุบัน ลดตัดทอนให้มีความเรียบง่ายมากขึ้น และนำลวดลายผ้าไหมเอกลักษณ์ของจังหวัดขอนแก่น มาผสมผสานให้มีความเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ใช้ตัวอักษรเน้นที่อ่านง่าย มองถึงกลุ่มเป้าหมายที่ซื้อน้ำพริกคือคนที่มีความรู้และมีความรู้เรื่องของการใช้สายตา แต่ยังออกแบบโดยคำนึงถึงความร่วมสมัย โดยมีการใช้ภาพประกอบที่มีระดับนามธรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มคนในหลายกลุ่มไม่เฉพาะผู้ที่มีอายุมากอย่างเดียว การแก้ปัญหาเรื่องสีของรสชาติน้ำพริกที่หลากหลาย ใช้สีกลางหนึ่งถึงสองสี และแยกชนิดของน้ำพริกด้วยการใช้แถบสีต่างๆเป็นส่วนประกอบ ออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยจัดเป็นชุดผลิตภัณฑ์น้ำพริกเพื่อการค้าปลีก จำนวน 2 กระปุก และ 3 กระปุก โดยฉลากน้ำพริกใช้ระบบออฟเซต ในการพิมพ์ 4 สี บนสติ๊กเกอร์หลังขาว เคลือบด้าน และบรรจุภัณฑ์เพื่อการค้าปลีกหรือบรรจุภัณฑ์ชั้นที่ 2 ใช้ระบบการพิมพ์ออฟเซต 2 สี บนกระดาษอาร์ตจำนวนแกรมน้อย ทำการลามิเนตลงบนกระดาษลูกฟูกลอน A 3 ชั้นอีกครั้งก่อนโคตแล้วประกอบขึ้นตามแบบ

ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ พบว่า บรรจุภัณฑ์น้ำพริกแบบตามแนวทางการจัดเรียงกระปุกน้ำพริกในแนวขวาง มีความเหมาะสมมากกว่าในแนวตั้ง เนื่องจากสะดวกต่อการจัดเรียงบนชั้นวางมากกว่า แต่ควรปรับปรุงโดยลดการเจาะช่องกระดาษที่แสดงให้เห็นผลิตภัณฑ์ภายในให้น้อยลงเพื่อรักษาความแข็งแรงของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และควรลดการใช้หัวหิ้วจากวัสดุอื่นนอกเหนือจากการใช้พื้นที่บนกระดาษ เพราะเป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับผู้ประกอบการ ผู้วิจัยจึงได้ทำการออกแบบโดยปรับปรุงจากข้อเสนอแนะโดยการเจาะช่องกระดาษในบริเวณที่เป็นฝาครอบกระปุกแก้ว โดยใช้ความแข็งแรงของฝาครอบกระปุกแก้วเป็นส่วนป้องกันแทนพื้นที่กระดาษที่สูญเสียไป และใช้การเจาะช่องกระดาษด้านข้างผลิตภัณฑ์แทนการใช้หัวหิ้วและเพื่อให้ผู้บริโภคมองเห็นตัวผลิตภัณฑ์ได้ด้วย ลดการใช้วัสดุตกแต่งอื่นๆนอกเหนือจากการใช้เนื้อกระดาษให้เต็มพื้นที่

ภาพ 6 แสดงต้นแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ชั้นที่หนึ่ง (ฉลากกระปุก) ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบแล้ว

ภาพ 7 แสดงต้นแบบเลนศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ชิ้นที่สอง (บรรจุภัณฑ์เพื่อการค้าปลีก) ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบแล้ว

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลความคิดเห็นการออกแบบเลนศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยนำผลงานการออกแบบได้รับการปรับปรุงและพัฒนาตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายในร้านจำหน่ายน้ำพริกคุณเรียงขอนแก่น จำนวน 60 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยแบ่งการประเมินเป็น 2 ด้านได้แก่ คุณลักษณะความคิดเห็นในความเหมาะสมด้านรูปแบบเลนศิลป์ และคุณลักษณะความคิดเห็นในความเหมาะสมด้านรูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์

ผลการประเมินคุณลักษณะความคิดเห็นด้านเลนศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ พบว่า ข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมีความชัดเจน และครบถ้วน เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27$) สามารถสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่นเหมาะสมปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$) ภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์มีความสวยงามเหมาะสม เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.20$) ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$) สีของบรรจุภัณฑ์มีความสวยงามเหมาะสม เหมาะสมมาก ($\bar{x} = 3.82$) ผลการประเมินคุณลักษณะความคิดเห็นด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ พบว่า บรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องน้ำพริกที่อยู่ภายในได้เหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.20$) บรรจุภัณฑ์สามารถบ่งบอกข้อมูลของผลิตภัณฑ์น้ำพริกภายในได้ เหมาะสมมาก ($\bar{x} = 3.77$) บรรจุภัณฑ์สามารถพกพาและใช้งานได้สะดวก เหมาะสมปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) บรรจุภัณฑ์สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์น้ำพริกภายในได้ เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.43$) บรรจุภัณฑ์ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์มีคุณค่าเหมาะสมกับการเป็นของฝากที่มีชื่อเสียงประจำจังหวัดเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.17$) และผลการประเมินคุณลักษณะความคิดเห็นโดยภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.05$)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเลนศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกของจังหวัดขอนแก่น ในการเป็นสินค้าของฝากประจำจังหวัดที่สามารถเพิ่มมูลค่าและสามารถสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์น้ำพริกที่มีในร้านจำหน่ายสินค้าของฝากทั่วไป ผู้วิจัยได้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม จากการลงพื้นที่ศึกษา โดยการถ่ายภาพ และจดบันทึกตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมของ

จังหวัดขอนแก่น พบว่า วัฒนธรรมที่สัมผัสได้ (tangible culture) ด้านผลงานศิลปกรรม อันได้แก่ ภาพเขียนฝาผนังโบสถ์ หรือ stupamanglim ในวัดต่างๆ ของจังหวัดขอนแก่น และ ลวดลายบนผ้าไหมมัดหมี่ อ.ชนบท เอกลักษณ์ของจังหวัดขอนแก่น เป็นสิ่งสะท้อนถึงโครงสร้างทางสัญลักษณ์ของระบบสังคม อย่างมีความชัดเจน มองเห็นและจับต้องได้ ลักษณะดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องต่อการศึกษาค้นคว้าประกอบทางทัศนธาตุ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ แสดงความชัดเจน เด่นชัด ของ รูปร่าง รูปทรง สี การผสมผสานกันของเส้น ที่เป็นองค์ประกอบของงานออกแบบเลขศิลป์ การศึกษาโดยแยกศึกษาของแต่ละองค์ประกอบในงานออกแบบเลขศิลป์ ได้แก่ ภาพประกอบ ลวดลาย ตัวอักษร และโทนสี ช่วยให้นักออกแบบมีทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น สะดวกในการนำไปใช้ และในการพิจารณานำส่วนที่มีความเหมาะสมไปประกอบการใช้ให้ตรงกับเงื่อนไขของการจัดวางบนบรรจุภัณฑ์นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ ไพโรจน์ พิทยมณี (2551) กล่าวว่า การวิเคราะห์บุคลิกลักษณะขององค์ประกอบเลขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ไทยในแต่ละหมวด จะช่วยให้ผู้ออกแบบสะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้สร้างสรรค์ตามบุคลิกสินค้าที่จะออกแบบยิ่งขึ้นด้วย

ในการประยุกต์ใช้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่นในงานออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์น้ำพริก จากการศึกษา พบว่า รูปแบบและแนวคิดในการนำลายเส้นจากการเขียนภาพประกอบรูปถ่ายฝาผนัง 4 วัดในจังหวัดขอนแก่น โดยตัดทอนและลดรายละเอียดแล้วสร้างเรื่องราวเชื่อมโยงจากอดีตสู่ปัจจุบัน มาผสมผสานกับการจัดวางพื้นหลังด้วยลวดลายของผ้าไหมมัดหมี่อำเภอชนบท เอกลักษณ์จังหวัดขอนแก่น ได้ผลการประเมินคุณลักษณะความคิดเห็นด้านเลขศิลป์และโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ในระดับเหมาะสมมาก ซึ่งผลตอบรับในการใช้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดขอนแก่นในงานออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์นี้ สอดคล้องกับ แนวคิดของ วชิรินทร์ จรุงจิตรสุนทร (2548:105) ที่กล่าวถึง การเน้นเอกลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ ว่าการพัฒนาบุคลิกภาพไปสู่สากลด้านเดียว ไม่เพียงพอสำหรับผู้บริโภคในการจดจำสินค้า ความแยบยลในการสอดแทรกวัฒนธรรมที่สั่งสมกันมานานเป็นทางออกที่ดีสำหรับการสร้างเอกลักษณ์ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ของเรา ทั้งนี้ในผลการประเมินด้านอื่นๆยังมีข้อแก้ไขที่ควรปรับปรุง เช่น การปรับเปลี่ยนโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ให้มีหัวที่จับสะดวกมากขึ้น และการออกแบบลวดลายของภาพประกอบรูปถ่ายฝาผนังบนบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่ผู้บริโภคยังไม่เข้าใจเพราะยังไม่รู้จักกับภาพเขียนรูปถ่ายฝาผนังว่าเป็นเอกลักษณ์หนึ่งที่สวยงามของจังหวัดขอนแก่น ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ ปูน และสมพร คงเกียรติเจริญ (2541) กล่าวว่าในการออกแบบเพื่อส่งเสริมสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น เพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยวให้ซื้อกลับไปเป็นของฝาก นักออกแบบมักจะใช้สิ่งที่รู้จักกันดีในท้องถิ่นนั้นๆ มาออกแบบ เช่น ภูมิประเทศในท้องถิ่น หรือคำขวัญประจำท้องถิ่น เป็นต้น ดังนั้น ในการจะส่งเสริมเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้นในการนำมาใช้กับงานออกแบบเลขศิลป์บนสินค้า จึงควรมีการส่งเสริมการใช้สื่อต่างๆในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ ภาพเขียนรูปถ่ายฝาผนังที่มีความสวยงามทั้ง 4 วัดนี้ ให้เป็นที่คุ้นตาชาวจังหวัดขอนแก่นและนักท่องเที่ยวต่างจังหวัดที่มาท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นให้มากขึ้น เพื่อตอบรับการเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัด สร้างความแตกต่าง และได้เผยแพร่ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในงานออกแบบเลขศิลป์บนผลิตภัณฑ์อื่นๆอีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. (2550). รายงานการวิจัยการประเมินโครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
The Evolution on One Tambon One Product. กรุงเทพฯ: บริษัทชูโอ เซ็นโก (ประเทศไทยจำกัด)
ทรัพย์สินทางปัญญา,กรม. (2538). คู่มือจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์
ทองเจือ เขียดทอง. (2542).การออกแบบสัญลักษณ์.กรุงเทพฯ.สิปปะภา.
ธานี สุคนธชาติ. (2546). คู่มือเตรียมตัวก่อนออกแบบบรรจุภัณฑ์. พิมพ์ครั้งที่1.กรุงเทพฯ:บริษัทจิรายา คอมมูนิเคชั่น จำกัด.
ประมวล พิมพ์เสน. (2541). บันทึกประวัติศาสตร์เมืองขอนแก่น. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
ปุ่น คงเกียรติเจริญและสมพร คงเกียรติเจริญ. (2541). บรรจุภัณฑ์อาหาร. กรุงเทพฯ: แพคเมทส์.
ไพโรจน์ พิทยมณี. (2551). การวิเคราะห์องค์ประกอบการออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ไทย. วิทยานิพนธ์ศิลป
มหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
วัชรินทร์ จรุงจิตรสุนทร. (2548). หลักการและแนวความคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์Theory& Concept of design.กรุงเทพฯ
: บริษัท ไอ ดีไซน์ จำกัด.
ศิริพรรณ ปีเตอร์ และคณะ. (2549). เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีก่อนพิมพ์ Process Technology ฉบับปรับปรุง
ครั้งที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.